

УДК 614.23

Н.М. КОЛОТОВА-ПАЄВСЬКА – ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ТЕРАПІЇ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КИЇВСЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ

Дудка П.Ф., Тарченко І.П., Бодарецька О.І., Добрянський Д.В.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

«Відроджуємо забуті імена». Сторінка історії кафедри внутрішніх хвороб стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Життєвий шлях доцента кафедри терапії стоматологічного факультету Київського медичного інституту.

Ключові слова: історія, кафедра внутрішніх хвороб, Національного медичного університету, Київського медичного інституту.

В 1945 р. в Київському Медичному Стоматологічному інституті відбулася важлива подія – з'явилася кафедра терапії, на якій студенти-стоматологи змогли вивчати основи внутрішньої медицини. Її першим завідувачем став уже відомий на той час професор В.М. Иванов (призначення було за сумісництвом). Її першим завідувачем (за сумісництвом) став уже відомий на той час професор В.М. Иванов, який з 1944 р. очолював кафедру терапії санітарно-гігієнічного факультету Київського Медичного інституту (КМІ). Тривалий час кафедра працювала в надзвичайно важких умовах. Відсутньою була постійна клінічна база, впродовж 3-х років місця перебування кафедри постійно змінювалися. Працювали в шпиталях, які були розгорнуті в школі, монастирі, лікарні для хворих на туберкульоз та ін. Не було можливості для повноцінного читання лекцій з демонстрацією хворих. Лекційні аудиторії знаходилися на далекій відстані від стаціонару. Але кафедра активно працювала завдяки потужному викладацькому колективу, його ентузіазму, творчому натхненню. В 1948 р. професор В.М. Иванов звільняється з посади завідувача нашої кафедри і його змінюють у подальшому професор В.О. Ельберг, доцент Л.М. Єрусалимський, доцент Н.М. Колотова.

Інформація про викладачів перших років існування кафедри, видатних вчених-медиків, людей, які створювали широко відомі терапевтичні школи та, зрештою, стали гордістю нації, присипана порохом часу, але, на щастя, збереглася в архівах [1, 2, 3].

Дуже цікава справа – розглядати папери з написаними власноруч текстами цих людей. За лініями почерку – іноді стрімкими, невпинними, іноді такими легкими, що, здається, рука ледь торкалася паперу, і літери ось-ось спорхнуть у повітря, деколи виведеними із ретельною каліграфічною старанністю – завжди відчужаються контури реальної людини. Якщо в них пильно вглядатись, то обриси ці починають пульсувати, наливатися життям, – і невдовзі люди минулого постають перед нами немов у плоті та крові, кожен із власним характером, відчуттями, звичками, врешті решт, долею. Це були порядні, цілеспрямовані, високопрофесійні лікарі, більшість з яких пройшли випробування війною і, незважаючи на вік, не зупинялися на досягнутому, проводили наукові пошуки, захищали дисертації, писали монографії, користувалися

великим авторитетом і повагою серед студентів. Відчувалося, що наші попередники були звичайними людьми, у них також були життєві проблеми: хворіли, отримували догани, подяки, нагороди, відпустки, просили захисту та ін. Завдяки вивченню архівних матеріалів ми маємо можливість розповідати сучасникам про забуті імена.

Отже, сьогодні ми маємо нагоду розповісти про незвичайну людину зі складним шляхом життєвих випробувань – Наталію Миколаївну Колотову -Паєвську, яка працювала на кафедрі в далекі 50-ті роки століття, що минуло.

В державному архіві м. Києва зберігається її «Особиста справа» [4].

Вчитуємося в строчки автобіографії, написаної рівеньким красивим каліграфічним почерком, і в нашій уяві з'являється постать цілеспрямованої, принципової, порядної людини (мал. 1).

Мал. 1. Особистий листок з обліку кадрів Колотової Н.М. 1952 р. Призначена на посаду в.о. зав. кафедри терапії Київського стоматологічного інституту. Державний архів м. Києва

МЕДИЧНІ, ФАРМАЦЕВТИЧНІ
ТА ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ

Пропонуємо розповідь про життєвий та творчий шлях Наталії Миколаївни Колотової-Паєвської.

Народилася у 1902 р. у с. Бурашеві Калінінської області в сім'ї земського лікаря і медичної сестри. Батько – Микола Іванович Паєвський – старий революціонер, член гуртка «Чайковців», учасник «процесу 193», як пише Наталія Миколаївна. Дитинство провела в с. Сайогово Курської області, в якому батьки працювали в земській лікарні. В 1912 р. батьки переїхали до Києва. Навчалася в Київській жіночій гімназії, яку закінчила в 1918 р.

Залишившись без батька, який помер у 1916 р., почала заробляти гроші вчителькою у сім'ях багатіїв.

Потім працювала в Київському обласному військкоматі реєстратором, помічником бібліотекаря в Архітектурному інституті.

У 1920 р. була зарахована на 1-й курс Київського медичного інституту, успішно закінчила три курси, але продовжити навчання не змогла – вийшла заміж за доцента Київського політехнічного інституту Степана Митрофановича Колотова, залишивши інститут у зв'язку з народженням дітей. У 1927 р. сім'я переїхала в Середню Азію за місцем нового призначення чоловіка. Діти підросли, Наталія Миколаївна екстерном здала екзамени за два курси медичного інституту і була зарахована на третій курс Ташкентського медичного інституту, який закінчила в 1938 р., отримавши диплом з відзнакою.

Працювала виїзним лікарем Центральної станції швидкої допомоги в м. Ташкенті. З 1939 р. навчалася в клінічній аспірантурі Ташкентського медичного інституту. Підготувала дисертацію на здобуття наукового ступеня канд. мед. наук на тему: «Матеріали к вопросу о критериях излечения малярии», яку захистила на засіданні Вченої Ради Ташкентського медичного інституту 17.12.1941 р. (мал. 2).

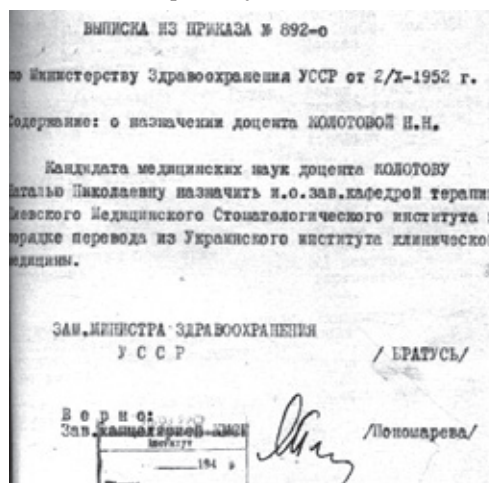
Мал. 2. Автобіографія доц. Колотової Н.Н., 1952р (1 стор.). Державний архів м. Києва

Після захисту дисертації працювала асистентом кафедри госпітальної терапії під керів-

ництвом заслуженого діяча науки, доктора мед. наук, професора М.І. Слоніма.

В 1944 р. сім'я повертається до Києва, і Наталія Миколаївна влаштувалася на роботу спочатку ординатором факультетської терапевтичної клініки, якою керував академік М.Д. Стражеско, потім – молодшим науковим співробітником Інституту клінічної медицини. В 1946 р. вона стає старшим науковим співробітником цього інституту.

02.10.1952 р. за наказом МОЗ УРСР № 892-0 Колотову призначають в.о. зав. кафедри терапії Київського Стоматологічного інституту, змінивши на цій посаді доц. Л.М. Е Срусалимського (мал. 3). Клінічною базою кафедри була лікарня №1 Подільського району м. Києва.

Мал. 3. Виписка з Наказу про зарахування на посаду в.о. зав. кафедри терапії стоматологічного інституту Колотової Н.М. 1952 р.

В ті часи педагогічний процес здійснювався в світлі вчення І.П. Павлова про цілісність організму, його взаємовідносин з зовнішнім середовищем, значення центральної нервової системи, кортико – вісцеральних зв'язків за умов патологічних процесів.

На лекціях та практичних заняттях підкреслювалися досягнення вітчизняних вчених. На методичних нарадах обговорювалися питання методики проведення практичних занять, наприклад, з лабораторних досліджень. Співвідношення лекцій до практичних занять тоді складало 1:4. Читалися лекції з військової епідеміології.

Студенти в цілому добре володіли знаннями з етіології, патогенезу, клініки, діагностики внутрішніх хвороб, але в питаннях рецептури орієнтувалися недостатньо.

У 1952-53 рр. на кафедрі, якою керувала Н.М. Колотова, терапію студентам-стоматологам викладали: доцент А.К. Шейна, асистенти В.Н. Вальчук, Ю.К. Ольшанецька, Т.Ф. Підвальнюкова, А.А. Флерова, П.Н. Маклакова.

Студенти працювали в науковому гуртку, регулярно проводилися його засідання.

Виконувалися заплановані наукові роботи. Наприклад, асистент Підвальнюкова Т.Ф. працювала над дисертаційною роботою на оригінальну тему: «Изменение антиоксической и протром-

бинообразовательной функции печени у больных язвенной болезнью при лечении сном». Асистент Ю.К. Ольшанецька працювала над проблемою інфаркту міокарда, виконуючи наукову роботу на тему: «Особенности течения инфаркта миокарда». Керівником цих досліджень була доцент Н.М. Колотова.

Власне сама доцент Н.М. Колотова запланувала дуже важливе для стоматологів наукове дослідження: «Изучение реактивности организма по данным периферической крови и костного мозга у больных с выраженными формами амфодонтоза».

Лікувально-консультативна робота проводилася в стаціонарі (проведення обходів хворих, допомога палатним лікарям), в поліклініці, на дільниці (консультація хворих вдома). Під керівництвом доцента Н.М. Колотової співробітники кафедри проводили диспансерні огляди робітників на заводах і фабриках (на заводі імені М.І. Калініна, на фабриці Смірнова-Ласточкина), відповідали за проведення диспансеризації і лікування хворих на виразкову хворобу в Подільському районі Києва, здійснювали допомогу в проведенні диспансеризації хворих на стенокардію. Наведений перелік напрямків лікувально-консультативної роботи свідчить про велику вагу цього аспекту діяльності, що і сприяло професійному зростанню, зміцнювало авторитет працівників кафедри в очах практичних лікарів і студентів.

Весняного семестру 1953- 1954 рр. завідувачем кафедри був обраний полковник-доцент Г.Й. Бурчинський, якому необхідно було поєднувати

роботу на кафедрі з обов'язками головного терапевта Київського окружного військового госпіталю Міністерства оборони УРСР.

Колотова Н.М. спочатку виконувала обов'язки доцента кафедри, невдовзі отримала звання доцента.

У 1955 р. у зв'язку з ліквідацією Київського Стоматологічного інституту і організацією на його базі стоматологічного факультету Київського медичного інституту доцент Колотову Н.М. переводять на посаду доцента кафедри терапії стоматологічного факультету.

24.06.1955 р. вона захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук на тему «О полицитемическом синдроме» у Вченій Раді відділення клінічної медицини Академії медичних наук СРСР, яка була затверджена у 1956 р.

05.09.1956 р. доцент Н.М. Колотова переводиться у Вінницький медичний інститут на посаду завідувача кафедри терапії (сьогодні – кафедра внутрішньої медицини №2), отримує звання професора. Наукові інтереси кафедри в цей час були пов'язані з вивченням захворювань системи крові. Внаслідок наукових пошуків вийшла друком монографія професора Н.М. Колотової «Полицитемия». Кафедру очолювала до 1961 р.

Таким був життєвий та науковий шлях Наталії Миколаївни Колотової-Паєвської – непересічної особистості, талановитого вченого, лікаря та педагога, з ім'ям якої пов'язана важлива сторінка історії кафедри внутрішніх хвороб стоматологічного факультету в далекі 50-роки минулого століття.

Список літератури:

1. Отчёт о работе кафедры терапии Стоматологического института за 1946/47 учебный год. Державний архів м. Києва. / Ф.Р. 859, оп. 3, спр. 19, арк. 76-84.
2. Отчёт о работе кафедры терапии Стоматологического института за 1947/48 учебный год. Державний архів м. Києва. / Ф.Р. 859, оп. 3, спр. 25, арк. 89-94.
3. Отчёт о работе кафедры терапии стоматологического факультета Киевского медицинского института им. акад. А.А. Богомольца за 1955-1956 гг. Державний архів м. Києва / Ф.Р. 352, оп. 37, спр. 331, арк. 119-130.
4. Особиста справа Н.М. Колотової. Державний архів м. Києва. / Ф.Р. 325, оп. 43, спр. 156, арк. 1, 3, 4, 13, 14, 15.

Дудка П.Ф., Тарченко И.П., Бодарецькая О.И., Добрянский Д.В.

Национальный медицинский университет имени А.А. Богомольца

Н.Н. КОЛОТОВА-ПАЕВСКАЯ – ДОЦЕНТ КАФЕДРЫ ТЕРАПИИ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА КИЕВСКОГО МЕДИЦИНСКОГО ИНСТИТУТА

Резюме

«Возрождаем забытые имена». Страница истории кафедры внутренних болезней стоматологического факультета Национального медицинского университета имени А.А. Богомольца. Жизненный путь доцента кафедры терапии стоматологического факультета Киевского медицинского института.

Ключевые слова: история, кафедра внутренних болезней, Национальный медицинский университет, Киевский медицинский институт.

Dudka P.F., Tarchenko I.P., Bodareckay O.I., Dobryanskiy D.V.
Bogomolets National Medical University

**N.M. KOLOTOVA-PAYEVSKAYA – ASSOCIATE PROFESSOR FACULTY
OF DENTISTRY THERAPY KIEV MEDICAL INSTITUTE**

Summary

«Revives the forgotten names.» Page of history department of internal medicine faculty of dentistry O.O. Bogomolets National Medical University. The life of assistant professor of dental therapy department of Kiev medical institute.

Key words: history, department of internal medicine, National medical university, Kiev medical institute.